

OVER PADDENSTOELEN EN BREEDVOETVLIEGEN

Nederlandse Mycologische Vereniging

1-FEB-2017 - Soms worden paddenstoelen mee naar huis genomen voor microscopisch onderzoek. Bij het doorsnijden van een oude paddenstoel kan het gebeuren dat er vele maden van insecten over de werktafel rollen. De maden proberen al schuifelend op hun buik het hazenpad te kiezen. Meestal worden de maden bij elkaar geveegd en in de tuin gedeponerd. Jammer, want wat waren dat voor larven?

Paddenstoelen en hun kostgangers

Veel organismen hebben het voorzien op paddenstoelen. Allerlei dieren profiteren hiervan zoals zoogdieren (muizen, eekhoorns), geleedpotigen, insecten en weekdieren. Soms zijn andere paddenstoelen ervan afhankelijk zoals Kostgangerboleten, [zwamgasten](#) en [zwameters](#).

Fonkelbreedvoetvlieg (Bron: Roy Kleukers)

Er zijn insecten die volledig afhankelijk zijn van schimmels. De grote larven van onze grootste keversoort, het Vliegend hert, leven van hout met witrot, veroorzaakt door schimmels. Er zijn zelfs complete insectengroepen die afhankelijk zijn van paddenstoelen. De 36 soorten Nederlandse Breedvoetvliegen (Platypezidae) en de Nederlandse Bastaardbreedvoetvliegen (met slechts één soort), zijn voor hun voortbestaan afhankelijk van paddenstoelen. Tenminste, voor zover bekend, want van een aantal soorten is de biologie nog niet geheel opgehelderd. Van tien soorten is niet bekend in welke paddenstoelen de larven zich ontwikkelen. Vaak komt dat door de zeldzaamheid van een soort, maar ook doordat insectenverzamelaars de namen niet kennen van de paddenstoelen waarin de larven werden gevonden. Een aantal breedvoetvliegen ontwikkelt zich slechts in één soort paddenstoel. Soms wordt dit in de Nederlandse naam tot uitdrukking gebracht zoals bij de Tonderzwambreedvoetvlieg, de Elzenweerschijnbreedvoetvlieg, de Rookzwambreedvoetvlieg, enzovoort.

Grijze champignonbreedvoetvlieg (Bron: Roy Kleukers)

Bij mycologen is de Tonderzwambreedvoetvlieg (*Agathomyia wankowiczii*) wel de bekendste. Dat komt niet zozeer doordat mycologen de vlieg herkennen, maar door de kenmerkende gallen op de buisjeslaag van de Platte tonderzwam (*Ganoderma lipsiense*) die worden veroorzaakt door de larven van de vlieg. De gallen zitten uitsluitend op Platte tonderzwammen. Oude Platte tonderzwammen zijn soms lastig van de Dikrandtonderzwam te onderscheiden behalve als er tepelgallen op de buisjeslaag te vinden zijn. Overigens bezitten lang niet alle Platte tonderzwammen deze kenmerkende gallen.

Breedvoetvliegen

Breedvoetvliegen zijn kleine tot middelgrote (1,5 tot 6 millimeter), slanke tot breed gebouwde vliegen met een ietwat gebocheld uiterlijk door de laag geplaatste kop. Hun lichaamskleuren lopen uiteen van geheel zwart tot geheel oranje met daartussen een breed scala aan patronen van gele, grijze en zilverachtige banden en vlekken. De meeste mannetjes hebben meer ingetogen donkere kleuren, maar de meeste vrouwtjes zijn opvallende, kleurrijke verschijningen. Mannetjes zijn gemakkelijk van de vrouwtjes te onderscheiden door de elkaar boven op de kop rakende ogen. De brede achtervoetjes waarnaar de familie is vernoemd komen niet bij alle soorten voor. Breedvoetvliegen danken hun naam aan de platte achtervoetjes waarmee ze op clowneske wijze, snel en abrupt van richting veranderend, over bladeren lopen. Ze hebben een zeer specifieke relatie met paddenstoelen waarin de larven leven. In de herfst, het paddenstoelenseizoen bij uitstek, zijn breedvoetvliegen, in tegenstelling tot de meeste andere insectengroepen, het meest talrijk. Juist in een periode waarin de meeste insectenverzamelaars het voor gezien houden, zijn (amateur)mycologen druk bezig met paddenstoelen. Voor diegenen die geïnteresseerd zijn geraakt in breedvoetvliegen: er is in december een nieuwe entomologische tabel uitgekomen (nummer 10 van 2016), die handelt over de Nederlandse breedvoetvliegen. Ga voor meer informatie naar [EIS kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden](#).

Broekbosbreedvoetvlieg (Bron: Roy Kleukers)

Tekst: Martijn Oud, [Nederlandse Mycologische Vereniging](#)

Foto's: Martijn Oud (leadfoto: tepelgallen aan de onderkant van de Platte tonderzwam); Roy Kleukers